

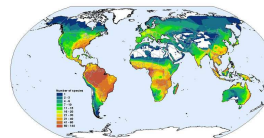
Dzīvnieku ekoloģija: abinieki un rāpuļi

Andris Čeirāns

LU Bioloģijas fakultātes
Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra

Izplatība: (I) globāli

Abinieki

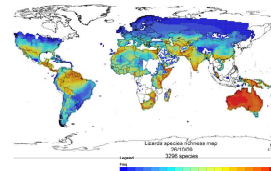

http://www.pacificbio.org/initiatives/ESIN/News/global_amphibian_assessment.htm

(+) vides enerģijas – mitruma balanss (siltums+mitrums)
(+) veģetācijas biomasa

Rodriguez et al 2005

Rāpuļi (ķirzakas)

www3.imperial.ac.uk/bis/portallive/docs/1/66705703.JPG

(+) vides enerģijas daudzums (siltums)

Izplatība: (II) ģeogrāfiskās barjeras un filoģenēze

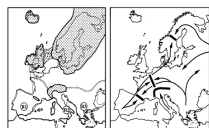
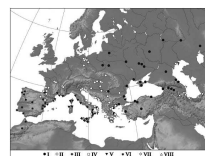
Ledāji un patvērumi Rekolonizācija un hibrīdzonas

(Joger et al 2007)

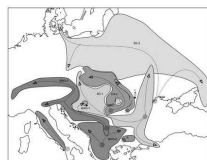
Pelobates fuscus (Crottini et al 2007)

Emys orbicularis (Joger et al 2007)

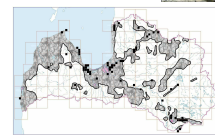
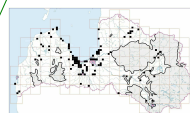
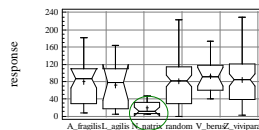

Bombina orientalis (Hofman et al. 2007)

Izplatība: (III) Latvijā

Box-and-Whisker Plot

- Zalktis (-) aukstas ziemas
- Odze (+) aukstas ziemas
- Glodene (-) agroainavas
- Sila ķirzaka (+) karstas vasaras (+) priežu meži & smilšainas augsnes
- Pļavas ķirzaka (-) karstas vasaras (+) slāpji skujkoku meži
- Purva bruņurupucis (+) karstas vasaras
- Ugunskrupis (+) karstas vasaras
- Smilšu krupis (-) aukstas ziemas (+) smilšainas augsnes

Dzīvesvietas (I) Sila ķirzaka

Baltezera apk

Tīnūžu apk

D no Aglonas

Ādažu poligons

Dzīvesvietas (II) Pļavas ķirzaka

Vērdiņi

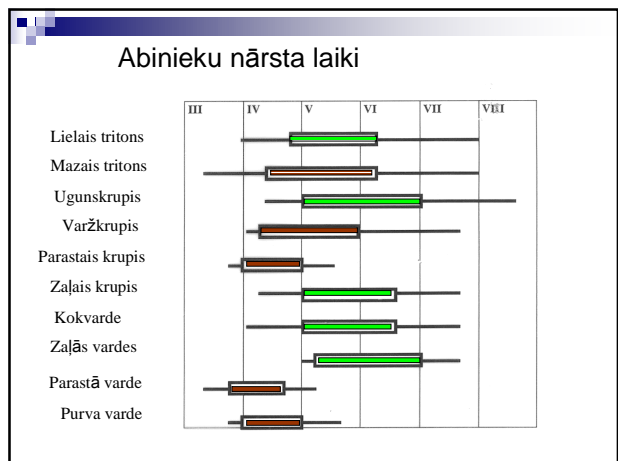
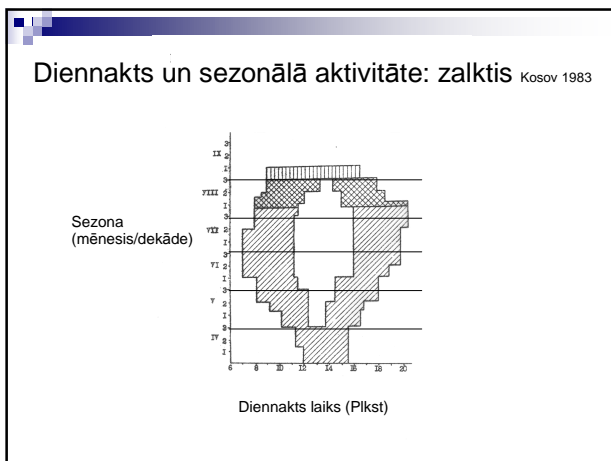
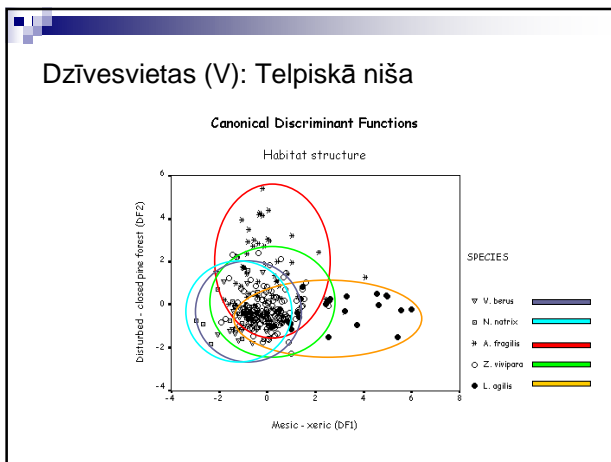
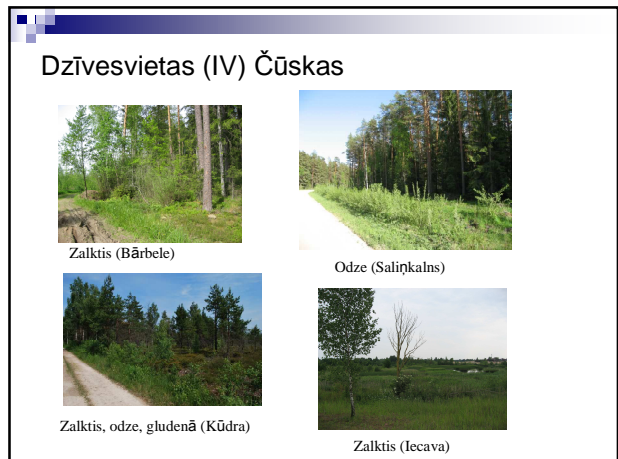
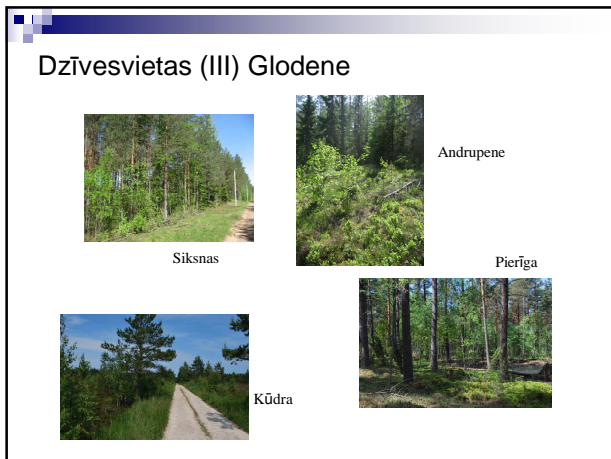
Penderi

Kūdra

Veņču ezers

Abinieku nārsta vietas (I): tritoni

Mazais tritons (Lānskalns)

Lānskalna karjers (abas sugas)

Mazais tritons (Dunte)

Abinieku nārsta vietas (II): parastās sugas

Parastais krupis (Vitrupe)

Zaļā varde (Kūdra)

Zaļā varde (Līkupēni)

Parasta varde, parastais krupis, zaļā varde (Lānskalns)

Abinieku nārsta vietas (III): ugunskrupis

Demene

Medumi

Abinieku nārsta vietas (III): varžkrupis

Kroņauce

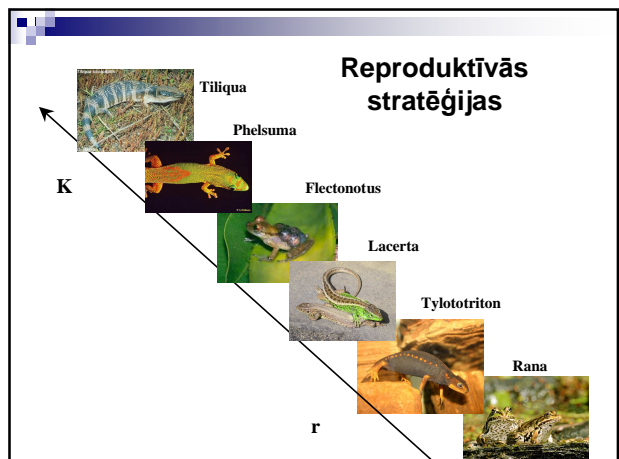
Lielaude, karjers

Abinieku nārsta vietas (III): smilšu krupis

Zvaigzne

Jūrkalne

Iļķene

Auglība

- K ↓
- ~ 5 - 10 pēcnācēji – reizi 2 gados (odze, gludenā čūska), reizi 4-5 gados (purva bruņurupucis)
  - ~ 5 - 10 pēcnācēji katru gadu – ķirzakas (Lacertidae), glodene
  - ~20 - 30 pēcnācēji katru gadu vai reizi 2 gados – zalktis
  - 200 - 400 ikru – tritoni, ugunskrupis
  - 200 - 1.5 tkst ikru – kokvarde
  - 1 - 4 tkst ikru – varžkrupis, dīļa varde, brūnās vardenes
  - 2 - 10 tkst. ikru – krupji
  - Līdz 16 tkst. ikru – ezera varde
- r ↓

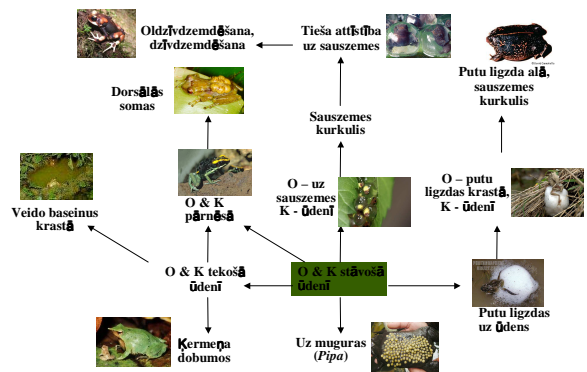
Dzimumgatavība

- K ↓
- 6-20 gadu vecumā – purva bruņurupucis
  - 3-5 gadu vecumā – krupji, glodene, čūskas
  - 2-3 gadu vecumā – tritoni, vardenes, ķirzakas (Lacertidae)
  - 1-2 gadu vecumā – ugunskrupis, varžkrupis, kokvarde, dīļa varde
- r ↓

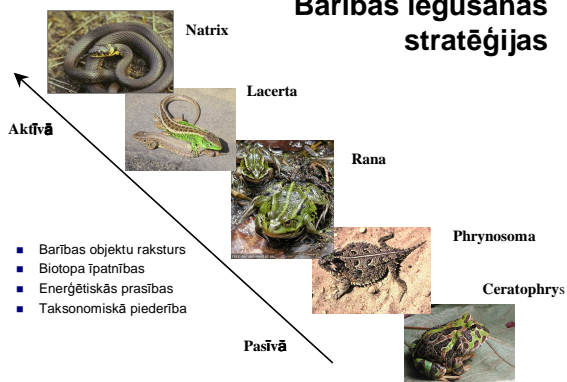
Maksimālais dzīves ilgums dabā

- 4-5 gadi - ugunskrupis (nebrīvē – 20)
- 7-8 gadi – tritoni (28)
- 10-12 gadi – varžkrupis, krupji (36), kokvarde (22), vardenes (14), ķirzakas, odze
- 15 gadi – glodene (54)
- 18 gadi – gludenā čūska
- 28 gadi – zalktis
- 40 gadi – purva bruņurupucis

Reproduktīvo stratēģiju evolūcija

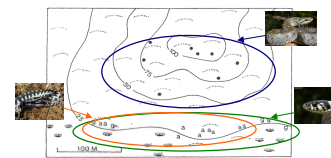

Barības iegūšanas stratēģijas

Barības resursu dalīšana – čūskas

(Spellerberg 1977; Drobenkov 1995)

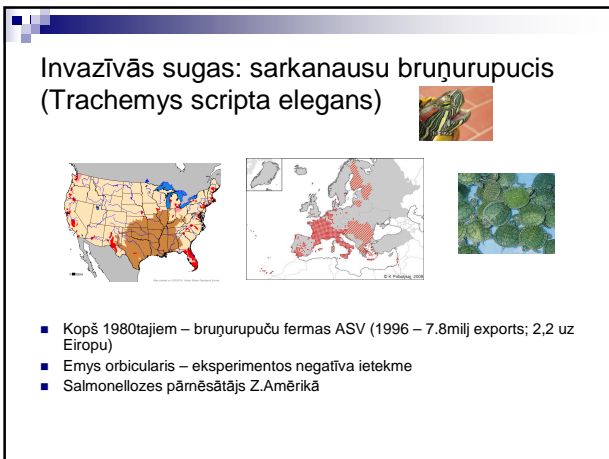
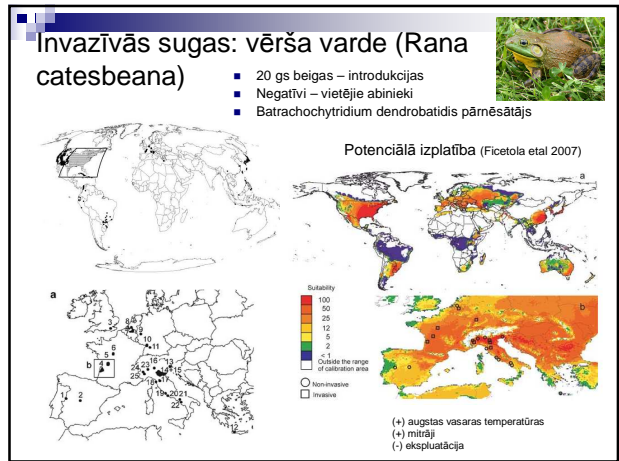
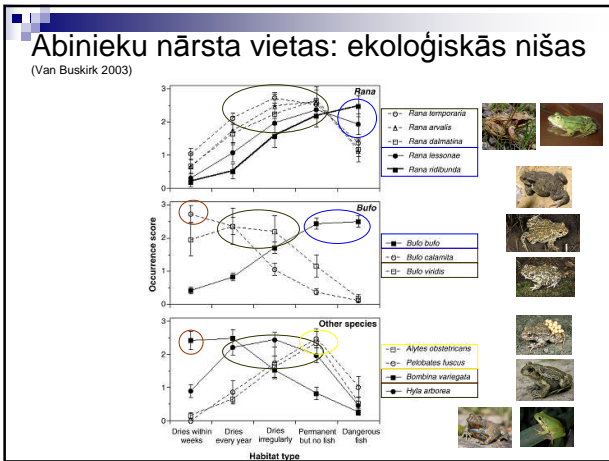
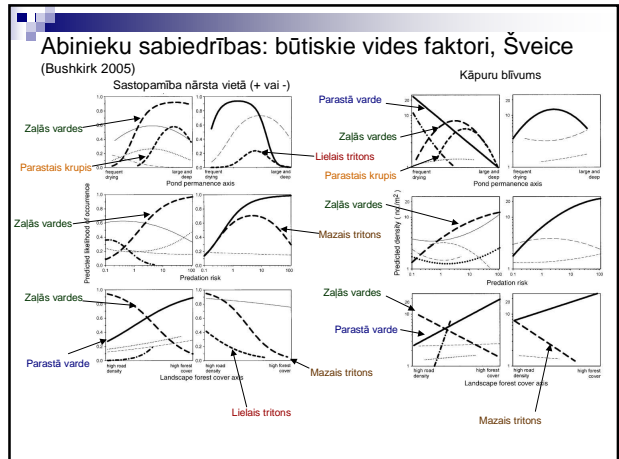
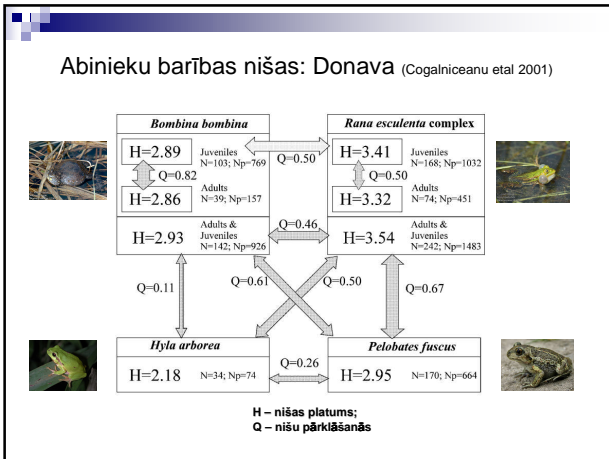
Lokalitāšu skaits

Suga	n	%
Zalktis	84	44
Gludenā č.	5	3
Odze	102	53
Zalktis+odze	22	12
Zalktis + gludenā č	3	2
3 sugas	++	++

Barības spektru pārkļāšanās

Diemurorū komponenti	% (n = 141)	Mēģinājumi (n = 29)	Ārpuska (n = 70)
Pilnā	64.2*	-	-
Carabidae carabidae	-	-	-
Amphibia	32.1	-	-
Priana nigricornis	32.1	-	-
Pedicia fuscipes	32.1	-	-
Bufo variegatus	32.1	-	-
B. terrestris	42.8	-	-
B. orbiculus	21.4	-	-
Rana carolinensis	18/12.6	-	1/1.4
R. lessonae	16/11.2	-	2/2.8
R. temporaria	4/2.8	-	5/7.1
Reptilia	32.1	28/9	1/1.4
Lacerta agilis	-	4/3.8	-
L. vivipara	-	18/8.1	10/14.3
Crotalus aurifer	-	3/0.3	-
Mammalia	-	28/9	14/20.0
Microtus arvalis	-	-	1/1.4
M. agrestis	-	-	1/1.4
M. sp.	-	-	11/15.6
Citellus richardsoni	-	-	6/8.5
Apodemus agrarius	-	-	4/5.7
Apodemus sp.	-	-	1/1.4
Neotoma fuscipes	-	-	2/2.8
Sorex sp.	-	-	9/12.8
Avifauna	-	-	34/3

Aizsardzība no plēsējiem: (I) krāsa un forma

Megophryne sp.

Chamaeleo chamaeleon

Lampropeltis triangulum

Hyla arborea

Uroplatus sp.

Micrurus nigrocinctus

Aizsardzība no plēsējiem: (II) uzvedība

Bufo bufo

Chioglossa lusitanica

Natrix natrix

Tylotriton

Cordylus